

וקראת לשבת עיונג

אלון מרן בפאך באקדפ ובסולת פלאו

גליון מס' 639

שמיני - פרה

כ"ג אדר ב' התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמר ז"ל | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר הגר"ד יוסף שליט"א: לא פעם התלוויתי למרן בנסיעות לכנסים התעוררות ברחבי הארץ. המסוק היה נוחת בחזור בירושלים, והמכונית כבר המתינה לו לקחתו הביתה, כשהגיע הביתה היה רץ מיד לעבר הספרייה, מתיישב ליד השולחן, ומתחיל להעלות במהירות על הדף את כל הנקודות שחלפו במוחו בדרך.

אמא ע"ה היתה ממתינה לו עד השעות המאוחרות כדי להגיש לפניו את ארוחת הערב, והיתה באה ומתחננת לפניו שיטעם משהו לפני הלימוד: כל כך הרבה שעות היית מוחץ לבית, עבדת כל כך קשה - אולי תאכל משהו?

תשובתו היתה קבועה: האוכל יכול לחכות. אני חושש מאד שמא כל הדברים שחשבתי עליהם בדרך יפרחו מזכרוני, לכן דחוף לי ביותר לרשום אותם. אנא ממך, תני לי כמה דקות, ולאחר מכן אבוא במהירות לאכול. אלא, שבמרבית המקרים הצטרפו ה'כמה דקות' לעוד 'כמה דקות' וחרגו בהרבה מן הזמן הקצוב להן. אחת הפעמים הללו זכורה לי היטב: כשראתה אותו אמא נכנס ומתיישב ללמוד איתי בחברותא, מיהרה להיכנס אחרינו ואמרה - אני יודעת, שכשאתה מתחיל ללמוד קשה לך להפסיק, אני מבקשת, שתבוא לאכול לפני הלימוד.

רק חמש דקות - ביקש אבא, ואמא הסכימה. השעה הייתה אחת עשרה בלילה, ועד שחלפו חמשת הדקות נרדמה אמא המותשת. היא התעוררה בבהלה בשעה 'ארבע לפנות בוקר והבחינה שהאוכל מונח בשלמותו כפי שהניחה אותו, והרב יושב ולומד.

באה במרוצה וטענה כלפיו: הבטחת שתבוא לאכול - מדוע לא אכלת כלום עדיין?

אמרתי שאבוא בעוד חמש דקות - הצטדק אבא בתמימות.

חמש דקות, ולא חמש שעות! - אמרה אמא, ורק אז הבחין אבא לראשונה, שהשעה כבר ארבע לפנות בוקר!

בפתח הגליון

מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל

ביום שישי האחרון עם ישראל איבד אבידה גדולה מאוד, רבן של כל ישראל, אהוב לשמים ואהוב על הבריות, קצרה היריעה מלכתוב על דמותו של מרן זצוק"ל, אך להיפטר בלא כלום אי אפשר, נביא מעט קווים לדמותו. מרן היה בנן של קדושים, בנו של מרן הסטייפלער זצוק"ל, אמו היתה אחותו של החזו"א זצוק"ל, רעייתו היתה בתו של מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל. במהלך עשרות שנות חייו עמל רבנו בתורה בשקידה מופלאה, שנדיר למצוא כמותה. על כן קיבל רבנו את הכינוי 'מרן שר התורה'.

החל משנות ה-20 לחייו הוא הקפיד על מחזור לימוד מסוים, אליו הוא הקדיש בעיקר את שעות הלילה מחצות ועד להנץ החמה. את סדר הלימוד כינה רבנו 'החובות', והוא כולל את תחומי הלימוד הבאים: תלמוד בבלי, תלמוד ירושלמי, תוספתא, רמב"ם, טור, שולחן ערוך, נ"ך וזוהר. ההספק הוא עצום: מדי יום היה לומד 8 דפים מהתלמוד הבבלי וכן את הסוגיות המקבילות בתלמוד הירושלמי. כמו כן את הטור והשולחן ערוך בהספק אדיר של 5 דפים ליום. בימי שישי היה לומד, בנוסף להספק היומי הקבוע, את פרשת השבוע שניים מקרא ואחד תרגום, עם מפרשי המקרא, וכן את מדרשי ההלכה הקשורים לפרשת השבוע.

רבנו הרבה להדגיש את החשיבות של הקפדה על זמני הלימוד, האכילה והשינה. בנו, הגאון רבי יצחק שאול מספר כי אביו מעולם לא הלך לישון לאחר השעה 23:00 בלילה. "גם עלינו הילדים, אבא הקפיד מאוד מאוד שילכו לישון בזמן מוקדם. גם אם מישוהו רצה ללמוד מאוחר, לא הרשה. היה לי חבר", ממשיך הרב יצחק שאול לספר, "שהיה נראה לכאורה שלומד מצוין כל היום והיה הולך לישון מאוחר. אמרתי לאבא, הנה פלוני לומד כל היום וגם הולך לישון מאוחר. אבא אמר לי, נראה אותך לומד כל היום טוב ואחרי זה נדבר. אין דבר כזה, גם אם נראה לך כך, זה לא נכון, כי אין אפשרות כזו גם ללמוד כל היום טוב וגם לישון מאוחר."

כל חייו הקפיד מאוד להתפלל את כל שלושת התפילות מיד ברגע שאפשר. זריזין מקדימין למצוות, לא לדחות, להתפלל. אך כשהלך ללמוד בכולל חזון איש והיו שם סדרים של כולל כמו בישיבה, היה רבינו שליט"א מתפלל תפילת מנחה בצהריים ולא בשעה 12:30 וכן תפילת מעריב התפלל בכולל ולא כמנהגו ארבעים דקות אחרי השקיעה. כאשר היו סדרים של ישיבה והכולל, זה היה הכי חשוב בעיניו. תלמידו הגאון רבי גדליה הוניגסברג מספר שרבנו אמר לו כמה פעמים על התקופה שלמד בישיבת לומז'א, "אפילו שהייתי חוזר להתפלל עם אבא ועם החזון איש בנץ, אבל כשהייתי בישיבה לא היה דבר כזה להתפלל בנץ, הייתי מתפלל בישיבה. סדרי הישיבה זה מעל הכל".

עם כל שקידתו המופלאה בתורה פינה רבנו מזמנו לטובת הכלל, ומדי יום קיבל בביתו מאות יהודים אשר ביקשו עצה וברכה בתחומים שונים, כמו השיב תשובות לאלפי מכתבים שנשלחו אליו.

רבנו חיבר עשרות ספרים בניהם: דרך אמונה, שונה הלכות, ארחות יושר, דרך חכמה, שערי אמונה, שיח השדה, נחל איתן, שקל הקודש, טעמא דקרא, בשער המלך, קרית מלך, ישוב הדעת, למכסה עתיק, ביאורים על מסכתות קטנות, פירוש על הירושלמי. ועוד.

יהי רצון שיהיה מליץ טוב על כלל ישראל אמן ואמן.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויבא משה ואהרן אל אהל מועד..." (ט, כג).

מבאר רש"י, שכאשר ראה אהרן שכבר סיים להקריב את כל קורבנות היום, ועדיין לא ירדה השכינה לישראל, הצטער ואמר: יודע אני, כי הקדוש ברוך הוא כועס עלי, ובגללי לא יורדת השכינה לעם ישראל! מיד נכנס משה עמו, ובקשו רחמים, וירדה השכינה לעם ישראל!

על פי הדברים הללו, לימדו אותנו חכמי המוסר כי עלינו ללמוד ממידתו של אהרן, אשר לא תלה את החסרון באחרים, אלא האשים את עצמו בכך של ירדה השכינה לעם ישראל. גם אנו, אין לנו להאשים אחרים, אלא על כל אחד לדרוש מעצמו לשפר את מעשיו.

משל למה הדבר דומה? פעם אחת התאספו קבוצת עניים בבית הכנסת שלהם ושוחחו ביניהם בעניני השעה.

יודעים אתם – פתח עני אחד ואמר – בבית הכנסת של הגבירים, בשמחת תורה בין הקפה להקפה מכבדים את כל המתפללים בין משובח. נו טוב – נאנח חבירו – עשירים הם, אנו, אף אם נרצה, מאין נשיג לבית הכנסת שלנו יין? והרי כל המתפללים עניים הם.

יודעים אתם – אמר השלישי – עלה בדעתי רעיון! נציב חבית בפנית בית הכנסת, ובכל יום, יטיל כל אחד מאיתנו כוסית קטנה של יין, ובשמחת תורה תהיה לנו חבית מלאה יין! הסכימו כולם וכך עשו.

בשמחת תורה, פתחו את החבית... והנה שוד ושבר... כולה מלאה מים! הביטו העניים איש בפני חבירו, אולם איש לא בא בטענה כלפי רעהו, משום שכל אחד ידע, כי הוא עצמו שפך לחבית מים במקום יין...

לאחר זמן התבררה התרומית!

הרי חברי – חשב כל אחד בלבו – מסתמא מוזג יין לחבית, ומה יקרה אם אני אשפוך מים? איש לא ירגיש בכך! כך התמלאה לה החבית כולה מים... משום שכל אחד סבר את אותה הסברה, אחרים יטילו יין, והוא – מים.

כן הוא גם הנמשל – הכל יודעים ומכירים בגודל החיוב לתקן את המידות, אולם כל אחד מצפה שחבירו הוא זה אשר יתחיל בתיקון מידותיו, ורק אחר כך יתקן הוא עצמו את פגמיו...

"ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו" (י, ב).

במדרש נאמרו טעמים שונים, מדוע נענשו נדב ואביהוא. טעם אחד, אומר המדרש: "לא מתו נדב ואביהוא אלא על שלא נשאו נשים". טעם אחר, מביא המדרש: "שהיו מהלכין אחר משה ואהרן ואמרו: מתי ימותו שני זקנים הללו, ואנו ננהיג את הדור?"

שני טעמים אלה – אמר הגאון מוילנא – אין הם טעמים שונים, אלא טעם אחד להם. אם היה ענשם, מפני שלא נשאו נשים, והיו טוענים ואומרים: איננו רוצים לשאת נשים, כדי לא להתבטל מתלמוד תורה!

ניחא, אולם אחרי שהיו שניהם מהלכין אחרי משה ואהרן, ומבקשים לעצמם להנהיג את הדור, מוכח כי אין בדעתם ללמוד תורה! ומשום כך נענשו משתי סיבות אלה גם יחד.

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

עבודת צוות בבית היהודי

בפרשתינו מובא, שכשאהרן הקריב את כל הקורבנות ולא ירדה השכינה, אמר אהרן, יודע אני שכועס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה... ומיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל.

אחד הטובות המועילות ביותר לאדם היהודי בביתו, היא "עבודת הצוות", השותפות בכל פרט ופרט בחיים, התייעצות מתמדת בין הבעל לאשתו והליכה בתלם אחד לאורך כל החיים. חובה עלינו להעריך ולהוקיר את השותפות הנפלאה הזאת, שאם זוכים לקיימה במלואה, אזי הבית מהווה באמת מקום לשכינה עלי אדמות, וגם בני הזוג מאושרים אזי בביתם עד בלי די. כשצועדים ביחד, נמלכים זה בזה, וממליכים זה את זה – החיים מוצפים בגלי אושר, וכידוע לכל בן דעת.

בנוהג שבועולם, שבשותפות של רשעים, אם אירע כשלון – כל אחד מהשותפים מטיל את האחריות על ראש השני, ואם ההצלחה האירה להם פנים, זוקף זאת השותף לזכותו הבלעדית, לזכות תבונתו ועצותיו המפוקחות שעמדו בשעת מבחן. ולא כך צריך להיות בבית היהודי. אדרבה, בשעת הצלחה והארת פנים אומר הבעל לאשתו: בזכותך הושפענו בשפע זה, בשכר צדקותך וצניעותך. והיא עומדת על שלה ותולה הכל בהתמדתו היתירה בתורה ובמעשיו הטובים של בעלה. עונדת זרים לכתרו. כך נראה בית אמיתי.

ובפרשתינו מצינו דוגמאות לכך, כמו זו שברגע שהאש לא ירדה על המזבח, תלו זאת משה ואהרן ובני ישראל כל אחד על גבו, שהוא האשם ובעטיו לא ירדה השכינה. וכשראה הקב"ה כך, מיד הוריד האש. ואצל נדב ואביהוא, מגדולי הגדולים שבדור ההוא, דור דיעה, אומרים חז"ל על הפסוק "ויקחו איש מחתתו" (י, א), שלא נטלו עצה זה מזה.

הגמרא יבמות (קכא). מספרת על רב ושמואל, שרצו לנדות את ר' שילא על דבר מסויים שהיה נראה להם שאינו צודק וראוי לנדותו. ברגע האחרון נמלכו שנית והחליטו לברר פעם נוספת אצל ר' שילא, ולהוכיח אם באמת צריך לנדותו, וכשנתברר להם שטעו, תלה כל אחד מהם את זה שניצלו מנידו, על ראשו של השני, שעליו נאמר: "ותשועה ברוב יועץ". כך נראים גדולי ישראל בתפארתם. נמלכים ומתייעצים בצוותא, ואז ההצלחה עולה למעלה ראש. על בצלאל נאמר: ואתו אהליאב בן אחיסמך" (לח, כג), שוב רואים עבודה משותפת – "ואתו".

אסור ליצור תקדימים בבית, שאחד מבני הזוג יחליט ויאמר שדווקא כך – ולא אחרת – יתנהגו כל החיים. אלה הם תקדימים פסולים ומסוכנים, ושלום הבית מופרע על ידם. וכי יודע אדם מה ילד יום, ומה טומן לנו בחובו הרגע הבא, שקובע הוא מסמרות לכל החיים?

אם שומעים מה בפי השני, נוטלים עצה זה מזה, לא יוצרים תקדימים – אזי הכל נשאר פתוח! וכשהפתח פתוח, הכל בא על מקומו בשלום רב לאוהבי תורתך.

עבודת צוות, מחנכת את הבית לכל המידות הטובות שבועולם, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים, וכשהבעל והאשה עובדים בצוותא ובנאמנות, הופך ביתם לבית המקדש...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

לב חדש (א)

מחסדי ד' שבריאה מתנהלת במחזוריות יום ולילה, חול

ושבת, משנה עיתים ומחליף את הזמנים, אנחנו משבחים ומודים על כך מדי יום בתפילת ערבית ואומרים: "גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור".

סדר זה נותן לנו המון תחנות ריענון, המון התחלות חדשות. ננסה רק לדמיין איך היינו נראים אם החיים היו רצף אין סופי של מצב קיים, יום ארוך ארוך שלא נגמר, איך היינו שורדים?! מתי היינו מתחדשים?! המחזוריות הזאת מטיבה עמנו אם רק נשכיל להתחבר אליה ולנצל אותה.

כל אחד חווה ימים קשים יותר או קשים פחות, כל אחד חווה אכזבות ותסכולים, עגמות נפש וכאב, זה שכל יום וגם הכי מתיש והכי מצער מגיע בסוף לסימונו ולמחרת מפציע בוקר חדש מאיר ומפיעה נותן כוח לשרוד ולהמשיך. המחזוריות היא גם הזדמנות להתחלות, לשינויים. תמיד יש לנו יכולת להתחיל מחדש. חסידים

היו אומרים: "אצל יהודי תמיד מאוחר ואף פעם לא מדי מאוחר". אין צורך לחכות לתאריך מסוים או למאורע מיוחד כדי להתחיל כל בוקר מיועד להתחלה חדשה.

ה'אור החיים' הקדוש מביא יסוד שחשוב לכל יהודי באשר הוא להפנים אותו ולחיות על פיו. הוא מסביר שנשמתו של היהודי מורכבת מאין ספור ניצוצי נשמות כפי מספר ימי חייו וכל יום בבוקר הוא מקבל במתנה ניצוץ אחד מנשמתו ובלילה הוא מחזירה לצור מחצבתה. התנהלות זו עוזרת לנו כלשוננו הקדוש להיות במצב תמידי של - 'קרוב ולשכר ורוחוק מהפסד', יום מיוחד שעבר בעבודת ד' ותיקון המידות לא יתקלקל אם למחרת נפלנו ונכשלנו, חלילה, וגם יום כואב ומייאש בו לא עשנו את תפקידינו לא ישפיע על יום המחרת.

זו הסיבה שאנו מצהירים כל בוקר: 'אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא', אדם יכול לחשוב מה פתאום טהורה? שכחת מה היה אתמול ושלשום ולפני חודש ושנה? איך אתה בטוח שהיא נשארה בטהרתה?! אבל האמת היא שהנשמה טהורה בתכלית הטהרה כי ניצוץ זה שקיבלנו הבוקר הוא משהו חדש טהור וזן מתחת כיסא הכבוד ואינו קשור למה שקרה בעבר.

הוא משהו חדש טהור וזן מתחת כיסא הכבוד ואינו קשור למה שקרה בעבר.